

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Показники, індикатори, що аналізуються на основі фінансової чи управлінської звітності надають лише поверхнєве уявлення про проблему або й взагалі викривлюють загальну картину, оскільки беруться вони на конкретний момент часу.

Так, наприклад, показники ліквідності змінюються в окремих групах підприємств блискавично і загальноекономічна чи політична кон'юнктура в країні можуть за декілька миттєвостей перетворити ліквідне підприємство із солідним запасом міцності в абсолютно неліквідне.

При цьому, якщо взяти до уваги попередні дані економічного аналізу без врахування інших аспектів, то можна прийняти фатальні для підприємства рішення. Хоч, звісно, такий сценарій швидше неможливий, оскільки за кожним підприємством стоять люди, від рішень і досвіду яких залежить його подальший розвиток, і практика показує, що такі люди не орієнтуються лише на дані економічного аналізу без контексту, оцінки ситуації в економіці країни чи світу в цілому.

Література:

1. Bochulia, T., & Melnychenko, O. (2019). Accounting and analytical provision of management in the times of information thinking. *European Cooperation*, 1(41), 52-64. <https://doi.org/10.32070/ec.v1i41.21>.
2. Bochulia, T., & Yancheva, I. (2017). Scenario maps of management as effective concept for sustainable development of enterprise. *European Cooperation*, 8(27), 44-52.
3. Melnychenko, O., & Hartinger, R. (2017). Role of blockchain technology in accounting and auditing. *European Cooperation*, 9(28), 27-34.
4. Melnychenko, O. V. (2015). Application of Methods of the Waiting Line Theory in Economic Analysis of Operations with Electronic Money. *THE PROBLEMS OF ECONOMY*, 1, 274-279. ISSN 2222-0712.

УДК 330.52(477)

**С. В. НЕСТЕРОВА,
В. В. КОПЧА**

Мукачівський державний університет

СТАТИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА УКРАЇНИ

Запорукою економічної могутності країни, потенціалом її подальшого соціально-економічного розвитку виступає національне багатство з його масштабами, структурою і якісним рівнем.

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

У середині ХХ століття інтерес до обчислення національного багатства відродився у зв'язку з підготовкою ООН міжнародного стандарту статистичного обліку – «системи національних рахунків». Тоді, у 1993 році статистична комісія ООН розробила і прийняла міжнародну СНР, згідно якої рекомендується всім країнам однаково обчислювати показники «економічних активів», які в сукупності становлять національне багатство.

Національне багатство – це сукупність створених і накопичених в країні працею всього суспільства матеріальних благ, рівня освіти, виробничого досвіду, майстерності, творчого обдарування населення за всю його історію [2].

Складовими національного багатства країни виступають: суспільне (створене працею) речове багатство, природні ресурси та нематеріальне багатство (освітній, кваліфікаційний, науковий, культурний, організаційний потенціали).

На сьогодні, національне багатство багато вчених визначає як сукупність нагромаджених матеріальних та нематеріальних активів, які створені працею всіх попередніх поколінь, належать країні та її резидентам, знаходяться на економічній території даної країни, а також розвіданих і включених у економічний оборот природних та інших ресурсів [7].

В СНР для розрахунку національного багатства складається баланс активів і пасивів. У балансі відображаються всі види економічних активів, а у пасиві – фінансові пасиви. Балансуючою статтею є чиста вартість власного капіталу, яка розраховується різницею між вартістю всіх активів і вартістю пасивів, що в економіці загалом становить національне багатство країни, обсяг якого розраховується у вартісному виразі в ринкових цінах, які діють на момент оцінки активів.

На сьогоднішній день, у відкритому доступі відсутні активи і пасиви України, тому й достовірної оцінки національного балансу офіційно ще не було відображено. Останні точні статистичні дані про наявність національного багатства України були зафіксовані у часи утворення незалежності.

Оскільки після розпаду СРСР поділ національного багатства відбувався за «територіальною ознакою», то внаслідок цього Російська Федерація отримала 60% загального обсягу національного багатства СРСР, до України перейшло 16%, Білорусії дісталось 3,6%, республіками Закавказзя – 3,9%, Середньоазіатським республікам – більше 11%, а республікам Прибалтики залишилося 3,2% [6].

Якщо скористатися експериментальними балансами активів і пасивів за 2016 рік (табл. 1), то можна зробити висновок, що станом на початок 2017 року національне багатство оцінювалося в 5631790 млн. грн.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Порівнюючи з 2707791 млн. грн. 2009 року (було опубліковано перші експериментальні баланси) [7], то це позитивний результат, оскільки національне багатство зросло на 52%.

Що стосується попередніх спроб оцінити національне багатство України, то вони є поки що одиничними. Найвагоміший внесок зробили вчені РВПС України НАН України та Інституту економіки та прогнозування НАН України.

Таблиця 1

Експериментальний баланс нефінансових активів України за 2016 р., млн. грн.

Нефінансові активи	Початковий баланс	Рахунок капіталу	Рахунки інших змін в активах	Заключний баланс
Усього	5935606	178013	382297	6495916
Основні засоби	4970047	31633	319598	5321278
Нематеріальні активи	50193	-2201	1488	49480
Матеріальні оборотні кошти	915366	148581	61211	1125158

Джерело: [1]

Таблиця 2

Експериментальний баланс фінансових активів і пасивів активів України за 2016 р., млн. грн.

Активи	Показник	Пасиви
11396697	Початковий баланс	12 260823
817270	Фінансовий рахунок	865249
560999	Рахунки інших змін в активах	539733
12774966	Заключний баланс	13665805

Джерело: [1]

Аналізуючи дані, можна сказати, що з кожним роком національне багатство України суттєво змінюється, але якщо в загальному оцінювати, то воно йде на спад. Це зумовлено рядом причин, серед яких основними слід назвати:

1. Проблема оцінювання національного багатства та використання його з метою здійснення економічного аналізу та прогнозування. Її розв'язанню перешкоджала глибока економічна криза, яка супроводжувалась гіперінфляцією, та перехід вітчизняної статистики на СНР.

2. Головним компонентом багатства країни традиційно вважався фізичний капітал. Однак згідно з оцінкою, здійсненою Всесвітнім банком, у 1995 року в 192 країнах частка фізичного капіталу дорівнювала в середньому лише 16% від загального обсягу багатства. Вагоміше значення має людський капітал, що становить 64% [4].

На сьогоднішній день, безперечним є той факт, що найбільшим багатством нації є люди, їх інтелектуальний рівень. Чим цей рівень вищий, чим освіченішими і культурними є люди, чим більший їх професіоналізм і вища кваліфікація, тим багатшим є суспільство.

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Якщо країна втрачає своє інтелектуальне багатство (як до прикладу еміграція провідних вчених та спеціалістів, що активно спостерігається як в Україні, так і в інших менш розвинутих країн світу), вона безповоротно втрачає певну частину ВВП, то як наслідок – можливості у нагромадженні національного багатства. Іншим прикладом може стати зниження інтелектуального рівня нації, яке може бути наслідком погіршення якості навчання чи скороченні витрат держбюджету на науку та освіту.

3. Ще однією причиною є нераціональне використання природних ресурсів, а найбільше – землі. Україна кожного року втрачає частину національного багатства за рахунок втрат сільськогосподарського виробництва. До прикладу, У 2016 році цей показник дорівнював 101431 млн. грн. [5].

Для вирішення Україною проблем зростання національного багатства, слід реформувати законодавчу базу, опираючись на приклади економічно-розвинутих країн. Необхідно:

1. Збільшити темпи науково-технічного прогресу. Оскільки неможливо побудувати ефективне господарство на застарілій технологічній основі, слід максимально можливо використовувати нову техніку, технології й замінити застаріле обладнання та устаткування підприємствам на нове та якісне.

2. Забезпечити розвиток високотехнічних та наукомістких галузей, адже саме вони на сьогодні займають провідне місце у світовому господарстві.

3. Підвищити темпи зростання невиробничої сфери (освіти, медицини), бо саме вона є основою нематеріальної складової національного багатства.

4. Приділити увагу раціональному використанню природних ресурсів, які є обмеженими та стежити за екологічною ситуацією країни.

Отже, в широкому розумінні національне можна охарактеризувати як результат постійно поновлюваного процесу накопичення і використання населенням як матеріальних, так і духовних результатів праці та експлуатованих природних ресурсів для задоволення поточних та довгострокових потреб зростання економіки. А ефективною вважається економіка тоді, коли максимально задовольняються потреби всіх членів суспільства за наявності обмежених ресурсів. Тому стратегічним планом України як на середньострокову, так і на довгострокову перспективу повинен стати план заповнення втрат національного багатства та підвищення економічної та соціальної ефективності його використання шляхом державного регулювання процесів накопичення і споживання національного багатства та за рахунок поєднання механізмів ринкового господарювання. При цьому пріоритет слід надати не матеріальному, а соціальному результату.

Література:

1. Статистичний збірник «Національні рахунки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка). Навч. пос. 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.
3. Есипова Э. Ю. Система национальных счетов: краткий курс: Учеб. пособ. – М.: Финансы и статистика, 2009. – С. 93.
4. Бобух І. М. Оцінка національного багатства у контексті міжнародного досвіду [Електронний ресурс] / І. М. Бобух // Економіка і прогнозування. – 2011. – №2. – С. 24-39. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog>.
5. Ковалів О. І. Основні засади вартісного оцінювання землі та її природних ресурсів – основного національного багатства України [Електронний ресурс] / Ефективна економіка. – № 4, 2016. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4904>.
6. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки). Шляхом Європейської інтеграції / Авт. кол.: А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
7. Шумська С. С. Національне багатство України у вимірі показників СНР [Електронний ресурс] / С. С. Шумська // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 27-40. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2012_4_4.

УДК 336.02

**М. М. ПЕТРИЧКО,
І. М. КОЗИК**

Мукачівський державний університет

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

В умовах проведення економічних реформ і бюджетної децентралізації все більшої актуальності набувають питання функціонування органів місцевого самоврядування, ефективності і прозорості їх діяльності, а також можливості самостійного управління бюджетними ресурсами на місцях.

Наразі, сучасний стан соціально-економічного розвитку регіонів потребує посилення ролі органів місцевого самоврядування та удосконалення інституціональних чинників формування фінансових ресурсів, пошуку дієвих інструментів зміцнення фінансової безпеки держави.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>